

SOVITTELUN HENKI

Kutojan viisaus on tarina sovittelun alkuperäisestä hengestä.

Voit hyödyntää sitä aamunavauksissa tai vanhempainilloissa.

Oman luokan tai ryhmän kanssa tarinaa voi käyttää keskustelun avaajana tai sovitteluteemaan liittyvän työskentelyn pohjana.

Tarinan avulla voit toteuttaa ryhmätyöskentelyn sovitteluteemasta:

- lue tai anna jonkun oppilaan lukea tarina
- jaa oppilaat neljän hengen ryhmiin
- pyydä ryhmiä valitsemaan jokin tarinasta nouseva teema esim.
  - kuunteleminen
  - kohtaaminen
  - osallisuus
  - vastuunotto
  - yhteistyö
  - yhteisön voima
  - puhepiiri
  - sovittelu
  - sovittelijan rooli
  - ystävyys
  - jne.
- pyydä ryhmiä valmistamaan jokin tuotos tästä teemasta esim.
  - kirjoitus suomeksi, englanniksi ....
  - runo, sävellys jne.
  - piirros, sarjakuva, kollaasi jne.
  - askarreltu rakennelma ulkoa kerätyistä luonnonmateriaaleista, muovailuvahasta, legoista, pilleistä jne.
  - valokuva, kuva tietokoneen kuvankäsittely- tai piirrosohjelmalla jne.
  - ”ihmispatsas”
  - äänetön esitys
  - näytelmä, sketsi jne.
  - jne.
- pyydä jokaista ryhmää esittelemään tuotoksensa
- pura työskentely niin, että jokainen ryhmä saa muilta palautetta työstä ja jokainen ryhmä saa myös perustella tuotostaan
- Käytä työskentelyn alussa ja lopussa mielellään puhepiiriä. Katso ohje tehtävästä ”Sovitteluteeman puhepiiri”.

Restoratiivinen tarina sovittelun hengestä

Kutojan viisaus

Kaukana eräässä laaksossa eli onnellinen kylä. Laakson alavilla mailla kasvoi vilja, pienissä puutarhoissa monenlaiset vihannekset ja metsistä löytyi marjoja ja sieniä. Ylempänä laaksoa ympäröivillä rinteillä oli lehmien ja vuohien hyvä laiduntaa ja rinteiltä laskevista vesistä muodostuneessa järvessä oli yllin kyllin kalaa syötäväksi. Kylän keskellä kasvoi satoja vuosia vanha tammi, jonka ympärille kylän väki kokoontui juhliin ja ilonpitoon sekä tarvittaessa neuvotteluihin, joita johtivat kylän vanhimmat.

Nyt kylän väki istui piirissä tammen ympärillä ja kierrätti ruokapatoja istujalta toiselle. Oli juhlan aika sillä kaksi kylän pojista, Erik ja Albin, olivat lähdössä perinteen mukaisesti kasvumatkalleen kohti toisia laaksoja. Jo vuosisatoja kylän nuoret miehet ovat lähteneet omasta laaksostaan katsomaan maailmaa, etsimään itseään, näkemään erilaisuutta ja löytämään vastauksia palatakseen lopulta takaisin valmiina jatkamaan sukunsa elämäntapaa omassa laaksossaan. Kylän vanhimmat opastivat poikia, naiset pakkasivat eväitä ja lapset katsoivat silmät loistaen kahta komeaa nuorukaista, joita tytöt pukivat matkaa varten valmistettuihin pukuihin. Niin nuoret miehet saatettiin matkaan.

Poikki rinteiden ja yli vuoren kulkivat pojat rinnatusten. Erik ihaili kirkasta taivasta, kukkaloistoa ja punaturkkisia kauriita vuoren rinteillä. Albin puolestaan tähyili taivaanrantaan etsien merkkejä savuista ja ihmisasumuksista. Ensimmäiset yöt pojat nukkuivat nuotion vierellä kääriytyneitä paksuihin villahuopiin, jotka olivat kylän tytöiltä lähtiessään saaneet. Erik kuunteli lumoutuneena yön ääniä, pöllöjen siipien suhinaa, kettujen haukahuksia ja susien kaukaista ulvontaa, jota kaiku kierrätti vuoren rinteillä. Albin nukkui ja näki unta tuntemattomista kylästä, majataloista ja neidoista.

Eräänä aamuna poikien syötyä viimeisetkin evänsä, polku kohosi pienen rinteiden laelle. Poikien edessä oli nyt tervetullut näky, sillä alas laskeutuva tie vei uuteen kylään. Albin oli innoissaan ja hoputti Erikiä kiirehtimään. Erik kun tuon tuostakin pysähtyi ihailemaan maisemaa, tutkimaan outoa kasvia tai hämmästelemään ennen näkemätöntä lintua. Lähestyessään kylää hieman epävarmana pojat kohtasivat ystävällisen paimenen, joka opasti heidät majatalolle, jossa heidät otettiin avosylin vastaan. Ruoka maistui erinomaisesti nälkäisille matkalaisille ja pian majataloon kerääntyi paikallisia miehiä ja naisia kuuntelemaan poikien kertomuksia kylästä, laaksostaan ja matkastaan.

Pojat viihtyivät kylässä hyvin. Albin kisaili kylän nuorten miesten kanssa jousen amunnassa, kalastuksessa ja kilparatsastuksessa. Erik auttoi viljelijöitä sadon korjuussa ja karjan ajossa. Iltaisin kokoonnuttiin majataloon syömään ja seurustelemaan. Aika menetti merkityksensä ja kylän väki opetti pojille monenlaisia uusia taitoja. Yllättäen oli jälleen kevät. Albin ja Erik istuivat aamuaurion loisteessa haistellen kevätuuulta. Molemmilla pojilla oli nyt hevoset ansaittuna kyläläisille tekemistään töistä. Puhumatta toisilleen pojat tiesivät, että oli aika jatkaa matkaa. Pakattuaan ja saatuaan jälleen hyvät eväät ja ohjeet matkaansa nuoret miehet jättivät kylän taakseen. Näin kului kesiä ja talvia ja pojat oppivat tuntemaan monta kylää ja monenlaisia taitoja.

Eräänä keväänä tuuli kävi etelästä tuoden mukanaan kuvia ja muistoja omasta laaksosta ja kylästä. Kuinkahan siellä voidaan, vieläkö vanhemmat elävät, miten voivat sisarukset? Tunnistaisikohan kylän väki heitä enää nyt, kun kumpikin oli kasvanut ja vahvistunut miehen mittoihin. Albin ja Erik päättivät palata takaisin. Yli vuorten ja halki laaksojen ratsastivat nuoret miehet rinnakkain, kunnes edessä oli tuttu kylä. Pian kylässäkin huomattiin tulijat ja arvattiin Albinin ja Erikin palaavan. Äkkiä kylässä oli kuhinaa. Kylän pojat lähtivät juosten tulijoita vastaan. Naiset ja tytöt valmistivat juhla-ateriaa ja kylän

miehet kokoontuivat suuren tulen tekoon vanhan tammen aukiolle. Halauksin ja onnen kyynelein nuoret miehet otettiin vastaan ja pian koko kylän väki istui jälleen tammen ympärillä.

Perinteen mukaan oli aika kuulla miesten tarinat matkoiltaan. Erik sai luvan aloittaa. Hän kuvaili näkemiään maisemia, korkeita vuoria, metsiä, eläimiä ja kasveja, joiden värit ja tuoksut vieläkin huumasivat Erikin mielen. Hän kertoi ystävällisistä viljelijöistä, karjasta, ja joskus raskaastakin työstä, jota kylissä oli tehtävä elämisen eteen. Väki kuunteli kunnes äkkiä Albin keskeytti Erikin ja huudahti: ”Erik ei puhu totta, emme me mitään tuollaista nähneet!” Ja sitten Albin alkoi kertoa kokemuksistaan. Hän kertoi pimeistä öistä tummissa metsissä ja riemusta kun uusi kylä tuli näkyviin. Hän kuvaili kylän miesten otteluita, upeita hevosia ja kauniita tyttöjä. Hän kehui majatalojen ruokaa ja vahvaa, mutta pehmeää olutta, jota iltaisin kyläläisten kanssa nautittiin. Nyt vuorostaan Erik pudisteli päätään ja totesi, että Albin ei kerro kaikkea mitä matkoilla nähtiin. Pian väittely yltyi ja äkkiä kylän väki oli jakautunut kahtia. Osa puolusti Erikiä ja osa Albinia. Juhla päättyi suureen hämmennykseen kylän vanhinten vetäytyessä levottomina nukkumaan.

Päivät ja viikot kuluivat. Nuorten miesten kokemuksista liikkui mitä ihmeellisempiä huhuja eikä kukaan tuntunut tietävän mitä oikeastaan tapahtui. Huhuihin lisättiin kertojien vaihtuessa yksityiskohtia, jotka lisäsivät hämmennystä ja aiheuttavat jopa pelkoa kyläläisissä. Kylän keskellä olevan tammen aukio oli tyhjä ja hiljainen, sillä kylä oli jakautunut kahtia eikä kukaan halunnut ylittää aukioita. Vihdoin eräänä iltana kylän vanhimmat kokoontuivat piiriin ja totesivat, että tilanne on niin vakava, että on käännyttävä vuoren rinteellä asuvan kutojan puoleen. Kylän vanhimmat päättivät, että heti seuraavana aamuna Albin ja Erik lähetettäisiin paimenen opastamana kutojan majalle.

Majalla kutoja otti vastahankaiset pojat vastaan. Saatuaan paimenelta kutojalle lahjaksi pakatut juustot ja kuultuaan kylän vanhempien toiveet, kutoja istutti miehet majan keskellä olevan nuotion ympärille. Kutoja itse istui kangaspuidensa taakse ja pyysi miehiä kertomaan tarinansa, nyt vuorotellen kummankaan toisiaan keskeyttämättä. Lämmin maja ja pehmeä yrttitee, jota kutoja oli tarjonnut, toi turvallisuuden tunteen eikä ajalla ollut enää merkitystä. Erik kertoi kokemastaan ja kutoja kutoi. Erikin muistot kukkien väreistä, kirrkaasta taivaasta ja kettujen haukuista saivat kankaalle omat muotonsa ja kuvionsa. Ja Erikin työ maataloilla ja väsymys pitkien päivien jälkeen kulki loimissa ja kuteissa saaden oman sidoksensa kankaaseen. Kun Erik lopetti, pyysi kutoja Albinia kertomaan tarinansa. Kutojan sormissa Albinin ottelut, rohkeat miehet ja korskeat hevoset hahmottuivat kankaalle Erikin metsien ja niittyjen lomaan. Albinin kokemukset kylän kauniista tytöistä ja hämäristä majataloista loivat kankaalle kuvioita, jotka aivan kuin elivät kankaan pinnassa. Lopulta Albinin oli saanut kertoa kylläkseen.

Nyt kutoja tarjosi miehille juustoa metsän marjoista survotun hillon kera ja pyysi heitä hetken odottamaan. Kutoja päätteli kankaan langat, irrotti loimen niisistä ja näppärin sormin sitoi syntyneen kankaan kehikseen. Sitten hän nosti työn poikien eteen tulen luomaan pehmeään valoon. Voi kuinka kaunis oli kangas ja sen kuvat! Nuoret miehet katsoivat kangasta, kutojaa ja toisiaan ja sitten kuin yhdestä suusta kähisten kysyivät kutojalta: ”Tuonko kaiken me olemme kokeneet?” Kutoja nyökkäili ystävällisesti hymyillen ja samassa Erik ja Albin oivalsivat sen miksi kylän vanhimmat olivat heidät kutojan luokse lähettäneet. He halusivat toisiaan ja alkoivat kilvan muistella yksityiskohtia kokemistaan. Ja he nauroivat ja itkivät yhdessä kutojan kanssa kaikelle tapahtuneelle. Nyt heti tiesivät ratkaisun; oli aika palata kylään ja kertoa koko tarina.

Sinä iltana kylän tammen juurella juhli onnellinen kylän väki. Tammi tarjosi oksansa kutojalta saadun kankaan pitimeksi ja kylän väki sai ihastellen kysyä kaikkia yksityiskohtia kuvioista, jotka lumoavina hehkuivat kankaan pinnassa. Ja Albin ja Erik istuivat rinnakkain ja kasvot ilosta loistaen kertoivat toisiaan täydentäen kokemastaan. Eikä tarinoille ole liene tullut loppua vielä tänäkään päivänä.

(Belinda Hopkinsin englanninkielistä tarinaa mukailen Maija Gellin)